

Proročansko papinstvo

Svaka istina ima proročki karakter. Ima ga već stoga, što istina vrijedi za sva vremena, dakle i za budućnost. Mislimo međutim sada na one istine, koje su tijesno povezane sa smislom života. To su istine, koje su zapovjednički upravljene na našu čudorednu volju. Životne su to vrednote u svojim različitim stupnjevima. Ondje, gdje se život osniva na čudoređu, nastat će same po sebi stanovite praktične posljedice... Kod čovjeka, koji je na visokom moralnom stupnju, može se vrlo lako nabrojiti množina plodova, koja će se kod njega pojaviti kao posljedica istine. Može se unaprijed kazati, da takav čovjek ne će krasti, ne će ubijati, da će svoju časnu riječ održati.

Ako se cijela narodna zajednica upravlja prema moralnim idejama, to se tu mogu pretpostaviti i najsmjelija proricanja. Ovakav narod razvit će lijep smisao za ljubav i pravdu, a u zajednici sa ostalim narodima, bit će narod mira. Naprotiv je jasno da tamo, gdje vodilje života počivaju na krivim pretpostavkama, dakle na nijekanju istine, ne će biti svetaca nego zločinaca. Tako istina ima doista proročanski karakter, i stoga mogu oni, koji promatraju cijelo ljudsko djelovanje u svijetlu istine, gledati vrlo daleko u budućnost. Dosljedno je, da se institucija kao što je papinstvo, koje je stavljeno u službu istine, uzdiže kao svjetionik u moru vremena i da njegova svijetlost prodire daleko u budućnost čovječanstva.

*

Kako su se ispunila u novije doba sva papinska proročanstva. Čitamo li danas pažljivo velike dokumente počevši tamo od *Syllabus a Pia IX.*, u kojem je papinstvo zauzelo svoje stanište prema osnovnim čudorednim pitanjima javnoga poretka, vidimo, kako su bile opravdane opomene i kako se to sve strašno ispunilo. Ne možemo dovoljno naglasiti, da najnoviji razvoj događaja, nije iznenadio vjernoga kršćanina. Došlo je naime u mnogim krugovima donle, dokle je i moralo doći, kad se moral i kršćanstvo ne uzimaju ozbiljno. Naprotiv morale bi se pobuditi najveće sumnje protiv kršćanstva, kad bi duhovni plodovi uspijevali na drugom drvu, a ne onom, kojega je Krist posadio. To je uzdrimalo opet savjest mnogome državniku našega vremena, pa su mnogi od njih otvoreno uputili modernu civilizaciju na kršćanske temelje. Predsjednik Rossevelt, Lord Halifax, Chamberlain, a da se i ne spominje engleskoga kralja i holandesku kraljicu, a i mnoge druge istaknute ličnosti govorile su tako, da je Pio XII. u svom apelu

za mir s pravom mogao ustvrditi: »Mi znamo, da sa sobom imamo duh stare Evrope, koja je sačuvala svoju vjeru i koja se upravlja po kršćanskom duhu, znamo, da sa sobom imamo cjelokupno čovječanstvo, koje očekuje kruh i slobodu, a ne oružje, koje ubija i razara. S nama je Krist, koji je bratsku ljubav postavio kao najviši zakon, uveo je u vjeru kao uzdanicu za posvetu ljudi i naroda.«

Na posve osobiti način, pokazale su se zadnje godine pontifikata Pía XI. kao razdoblje značajnih proročanstava. Tko uspoređi obje enciklike »Mit brennender Sorge« i »Divini Redemptoris« lako će ustvrditi da je za ovog velikog papu, stupila sasvim u pozadinu razlika između boljševizma i nacizma, pred jednakošću svega antireligioznog i protukršćanskog držanja. Pio XI. je uvijek jednako gledao na oboje kao što dokazuje i znameniti govor u Castel Gandolfu, što ga je upravo španjolskim bjeguncima. Budući da je papa uočio bit stvari, to je on mogao godinama unaprijed proreći, što se je kasnije zbilo pred cijelim svijetom iz prijateljstva boljševizma i nacionalsocijalizma. U tim enciklikama nalazi se i izraz o terorističkom kolektivizmu, koji dolazi u obim ovim pojavama. Mi upozoravamo na to, jer je upravo ovaj izraz karakterističan, a nije li mu protivnik ličnost i sloboda? Pođimo korak dalje. I ako je Pio XI. bio papa mira, kao što i njegov genijalni predhodnik Benedikt XV. i svi nosioci tiare, jer to traži njihovo sveto poslanje, iako je učinio sve što se za svjetski mir učiniti moglo, to je ovaj muževni karakter stavio svoje ime i na okružnicu o položaju katolika u Mexiku. To je enciklika, u kojoj se obrađuju temeljito pitanja, kada ima jedan narod pravo, i dužnost da se oružjem u ruci bori za svete tradicije proti silnika, koji svijesno i programom idu za tim da unište vjeru i kršćanstvo. I ovdje dobivaju riječi toga pape vrijednost proroštva. Zadržimo se malo na tome mjestu, tako su delikatne stvari, koje ovdje dolaze do izražaja. Svjetski rat, koji je sad ponovno izbio daje se samo teško usporediti sa onim iz 1914. god. To je uopće jedinstveni rat, za kojega je Chamberlain, a također i Daladier izjavio, da nije uperen proti njemačkoga naroda. Što su ova dva državnika izjavila nalazi razumljivo odjeka i u njihovom vlastitom narodu. Tko je u ovom tjednu živio u Engleskoj ili u Francuskoj, taj će odmah istini za volju ustvrditi, da tamo nitko nije htio rat, pače postajalo je gotovo jednodušno odbijanje. Oni, koji su označivali rat kao neizbježiv nijesu to učinili za to, što bi rat htjeli, nego jer nijesu našli drugoga rješenja. Nema u tim zemljama nikakove mržnje na strance, što više postoji sasvim drugi osjećaj. Sa strancima se govori sasvim otvoreno i vjeruje se, da svaki mora biti s time sporazuman, da boljševizam i nacizam moraju iščeznuti iz čovječanstva sa svojim anarhističkim namjerama. Tome odgovara donekle i govor, što ga je Chamberlain uputio na njemački narod. Sigurno nije bilo govora o križarskoj vojni, ali je ipak cijelo ratno zbivanje, po državicima demokracije, koji su sad na vodstvu, postavljeno

kao borba ideja. Dok god je boljševizam iznutra razdirao »frontu mira« to nije bilo moguće. Ali pošto su se nacizam i boljševizam i politički ujedinili, moglo bi se pošteno i jasno istaknuti ideale slobode i ličnosti, kojima se ima doprinjeti najveće žrtve. To je sa moralnog gledišta vrlo zanimljiv razvoj, o kojemu se za sada ne može govoriti u punoj jasnoći, jer su se mnogi tako dugo varali o biti nacionalsocijalizma. Stoga je razumljivo, da će sad zbog postojeće povezanosti između opravdanih narodnih interesa i ateističkih vlada — koje u konačnoj svrsi hoće nešto sasvim drugo nego narodne interese, — mnogi građani države, koji žele da ostanu vjerni Crkvi i narodu zapasti u tragičnu situaciju.

Jedno je sigurno: kada je Pio XI. karakterizirao pretjerani nacionalizam, rasizam i separatizam, pronašao je veliki problem, koji je skriven u svim ovim pojavama. On je Kristov barjak stavio sučelice zahtjevima Cezara. To je gledanje bilo za naše vrijeme proročansko videnje one opreke: »Krist ili Cezar«. Tko dođe do te spoznaje, znat će gdje ima da bira svoje mjesto. Pravi izbor će bez sumnje zahtjevati heroizma. Budućnost kršćanstva i kršćanske kulture u Evropi i u cijelom svijetu zavisit će o tome, da li će se naći tih herojskih ljudi u dovoljnom broju. Ako još do sada ne postoje, ili još nijesu probuđeni, neka ovi silni događaji budu poput prodorne trublje za sve kršćanske narode.

F. Muckermann D. I.